

YTL – SIFIRSIZ HAYAT DAHA KOLAY!

YTL – SIFIRSIZ HAYAT DAHA KOLAY!

Leon Levi COŞKUN

Yeminli Mali Müşavir

Mazars&Denge Denetim YMM A.Ş.

İstanbul, 15.10.2004

Ülkemiz artık herkesin milyoner ve milyarder olduğu, zenginliğin ifadesinin ancak trilyonerlikle mümkün olduğu bir yer olmaktan çıkıyor. 31.01.2004 tarihinde yayımlanan 5083 sayılı kanun ile Türkiye Cumhuriyeti'nin para biriminden altı sıfır atılması ve böylece 2005 yılı başından itibaren "Yeni Türk Lirası" (YTL) ve "Yeni Kuruş" (YKr) kullanımına geçilmesi kararlaştırıldı.

Para birimindeki bu değişikliğin ekonomik ve sosyal hayatta birtakım yansımaları olacağı şüphesizdir. Bu arada değişimin kolay ve sorunsuz yaşanabilmesi ve uyum sağlanabilmesi için çeşitli tedbirler alınıyor. Ben bu yazımda bu değişikliğin sebepleri ile karşılaşılabilecek sorunların çözümlerine ilişkin görüşlerimi sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

Ülkemiz 1950'li yılların başlarından itibaren önce düşük sonra da yüksek ölçekli bir enflasyon ortamına girmiş, her ne kadar bu enflasyon hiç bir zaman "galopan" olarak tariflenebilecek bir şekilde dönüşmemişse de zaman içinde kronik hale gelmiştir. Öyle ki Türkiye kadar uzun süreli enflasyon yaşamış başka bir örnek ülke yoktur. Enflasyonun gerek ticari ve ekonomik gerekse sosyal yapıya verdiği zarar ve yarattığı güvensizlikle değer ve ahlak ölçüleri önemli ölçüde aşınmış, servetler el değiştirmiş, sabit ve orta gelir sahibi yurttaşlar fakirleşmiş, enflasyonun beslediği yapı alınması gereken tedbirleri engellemiş, ortaya ciddi bir önlem alıcı politika konamamıştır. Sonuçta ekonomi artık böyle bir enflasyonu kaldıramaz boyutlara ulaşmıştır.

2000 yılından itibaren artık bu durumun devam edemeyeceği iyice anlaşılmıştır. Ancak ortaya konan döviz sepeti gibi hal çareleri, hatalı uygulamalar ve 17 Ağustos 1999 depreminin ekonomik sonuçları, batan bankaların oluşturduğu ağır yük 2001 yılındaki krizle sonuçlanmış, önlenemez gibi görülen enflasyon ne yazık ki daha da azarak tekrar karşımıza çıkmıştır. Sonuçta bir önceki Ecevit Hükümeti'nce alınan ve AKP Hükümeti'nce de sıkı sıkıya uygulanan tedbirler, IMF'nin dayatması sonucu yürütülen tavizsiz kemer sıkma politikası, satın alma gücündeki düşüşün de etkisiyle enflasyon tek haneli rakamlara inme sürecine girmiştir. Öyle görünüyor ki cari açık, petrol fiyatlarındaki aşırı artışlar gibi oluşabilecek negatif olgular dışında enflasyon artık geçmiş tarih olma sürecine girmektedir.

Böylece sıra Türk Lirası'na saygın bir görünüm kazandırma ve diğer paralar karşısında daha kolay ifade edilebilecek boyutlara indirgenmesine gelmiştir.

Gerçekten de çok sıfırlı hayat hiç de kolay olmamıştır. Muhasebe kayıtlarından tutun da hesaplamalara, kambiyo işlemlerine, belgelerdeki artık okunamaz sayılara, bilgisayar programlarındaki 3 hanede bir kullanılan nokta veya virgüllerin yer açabilmek için iptaline kadar her şey gittikçe zorlaşan bir işlemler yumağı haline dönüşmüştür.

Türk Lirası'ndan sıfır atılması işlemi zamanlama bakımından da uygundur. Çünkü enflasyonla mücadelede başarıya ulaşmadan sıfır atılması bir müddet sonra tekrar bol sıfırlı paraların karşımıza çıkması ve böylece ekonomik yönetime olan güvenin kayba uğraması sonucunu doğurabilir. Ayrıca sıfır atma işlemi bir enflasyonla mücadele aracı değildir.

Ancak sıfır atma işleminin enflasyonu arttıracığı, hayat pahalılığına sebep olacağı beklentisi de doğru değildir. Avrupa Birliği paralarının Euro'ya geçerken yuvarlamaların yukarı çekilmesi sonucu bir takım

hayat pahalılığı yarattığı iddia edilse de bu olay bizdeki sıfır atma işlemi ile karıştırılmamalıdır. Avrupa paralarının Euro'ya tahvili sırasında karmaşık hesaplamalar gerektiren bol küsüratlı işlemler yapılmış ve çıkan sonuçlar genelde yukarıya doğru tamamlanmıştır. TL ile YTL arasındaki işlemler ise son derece basittir. Sadece sıfır atılacağı için hesaplama da çok kolay olacaktır. Ayrıca az sıfırlı ortamda fiyatlarla oynanması daha zordur ve psikolojik etki de daha olumlu olacaktır. Ulusal paraya güven artacak, daha kolay taşınabilir olacağından Dolar ve Euro'ya yönelik taşıma alışkanlığından yavaş yavaş vaz geçilecektir.

Yeni Türk Lirası Banknotlar 1,5,10,20,50 ve 100 YTL lik k p rlerden oluşacaktır.Yeni Kuruşluk madeni paralar ise 1,5,10,25,50 ve 100 YKr olarak basılmaktadır. 1 YTL 100 YKr a eşit olacaktır. Ayrıca ileride YTL nın sadece TL, YKr un da sadece Kr olmasını teminen "yeni" kelimesinin kaldırılması konusunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir.

Şimdi 01.01.2005 tarihinden itibaren uygulamanın nasıl olacağına ve oluşabilecek sorunların nasıl aşılacağına kısaca göz atalım.

Uygulamada en küçük birim 1 YKr tur. Yarım YKr ve üstündeki değerler 1 YKr a tamamlanacak, yarım YKr un altındaki değerler ise dikkate alınmayacaktır.

Tüm 2005 yılı boyunca düzenlenecek tarife ve etiketlerde bütün mal ve hizmet bedelleri hem TL hem de YTL birimleri üzerinden ayrı ayrı gösterilecektir.

31.12.2004 tarihi sonuna kadar tüm belgeler TL üzerinden düzenlenecek ve muhasebe kayıtları da TL olarak tutulacaktır. Bilanço TL olarak kapatılacak, ancak 2005 yılı ağılışı altı sıfır atılarak YTL na d n st r lerek yapılacaktır.Şu kadar ki 01.01.2005'ten itibaren verilecek beyannamelere eklenecek mali tablolarda mukayesenin sağlanabilmesi için kullanılacak para birimi YTL olacaktır. 01.01.2005'ten itibaren düzenlenecek tüm belgeler (fatura, irsaliye, vs), beyannameler ve bildirimler, 01.01.2005'ten önceki döneme ait olsalar bile YTL üzerinden düzenlenecektir.

Özel hesap dönemi kullanan mükellefler 31.12.2004 tarihi itibariyle bir geçici mizan  kartacak, mizanda yer alan tutarları 01.01.2005 tarihinde YTL na çevirerek, işlem ve kayıtlarına YTL üzerinden devam edeceklerdir. 2004 yılına ait ücretliler vergi indirimi, indirimde esas belgeler TL olarak düzenlendiğinden bildirim de TL üzerinden yapılacaktır. Ancak bildirimi alan işveren TL nı YTL na çevirerek Muhtasar Beyanname'de mahsup konusu yapacaktır.

Faturalarda aynı oranda KDV'ye tabi mal veya hizmetlerin KDV'si toplam matrahları üzerinden hesaplanacaktır; ancak KDV uygulamasından farklı olarak ÖTV kapsamına giren mallarda  TV hesaplaması her bir mal için ayrı ayrı yapılacaktır.

Birim fiyatları 1 YKr un altında olan malların birim tutarları maliyet muhasebesi hesaplarında ve fiyat bildirimlerinde noktadan sonra en fazla iki basamak olabilecektir. Ancak toplam tutar noktadan sonra en fazla iki basamak olabilecektir.

31.12.2004 tarihinden önce satılan bir malın 01.01.2005 tarihinden sonra iade edilmesi halinde faturadaki tutarlar YTL sına çevrilecek ve iade faturası YTL para birimi üzerinden düzenlenerek muhasebeleşecektir.

 deme kaydedici cihazlar, üretici ve ithalat ları tarafından YTL ve YKr esas alınacak tarzda en geç 31.03.2005 tarihine kadar yeniden düzenlenecektir.

Tedavülde bulunan TL banknotlar ile madeni tüm paralar tüm 2005 yılı boyunca YTL ve YKr ile birlikte tedavül edecektir. 01.01.2006'dan itibaren tedavülden kalkacak olan eski paralar 10 yıl boyunca Merkez Bankası, Merkez Bankası bulunmayan yerlerde ise Ziraat Bankası şubelerinde değiştirilebilecektir.

YTL na geçişte Çek karnelerinin değişimi yasal açıdan zorunlu olmamakla birlikte banka müşterilerinin ellerinde bulunan TL ibareli çek karnelerini istedikleri takdirde YTL ibareli çek karneleri ile değiştirebileceklerdir. Bu değişim sırasında her bir çek yaprağının değerli kağıt bedeli olan 1.500.000 TL tahsil edilmeyecektir.

Bankalar ve özel finans kurumlarının TL banknot ve madeni paraları YTL ve YKr ile değiştirirken bu işlemlere muhatap kurum ve kişilerin kimlik tespitini yapmak ve vergi kimlik numaralarını almak zorunluluğu bulunmamaktadır.

Yukarıda detaylı bir şekilde açıklanan uygulamaların dışında, ileride işlemler sırasında ortaya değişik bir takım sorunların da çıkması muhtemeldir. Ancak tüm bu sorunlara pratik çözümlerin kolaylıkla bulunacağı inancındayım.

Sonuç olarak TL dan altı sıfır atma operasyonunun, sağlıklı bir ekonomi için atılması gereken bir adım olduğunu tekrarlamakta fayda görmekteyim. Umarım ki bu operasyonla birlikte geçmişte yaşamış olduğumuz uzun süreli enflasyon artık tarihte kalır ve bundan böyle tüm gelişmiş ülke ekonomilerinin para birimleri gibi milli paramız da hak ettiği saygın az sıfırlı görünümüne kavuşmuş olur.

Leon Levi Coşkun
Yeminli Mali Müşavir